



## Tomáš Radil

(\* 1930)

Tomáš Radil prišiel na svet 30. novembra 1930 v Bratislave. Detstvo prežil v dnešnom Štúrove, vtedy známom ako Parkan. Ikonická Ostrihomská katedrála ho dennodenne sprevádzala na ceste na tamojšie gymnázium. Avšak jeho židovský pôvod mu prekazil ukončenie strednej školy. Spolu s mnohými ďalšími Židmi bol „dobyččákom“ prevezený do koncentračného tábora v Osvienčime. Tu zažil na vlastnej koži ľudskú krutosť, ale aj spoločnú silu skupiny a spoločenstva, ktorá pomôže jedincovi prežiť v tých najabsurdnejších časoch. Bol jedným z tých, ktorí čakali v rade na smrť, avšak jeho čas ešte nemal prísť. Obraz návratu domov akoby symbolizoval všetko prežité: panensky biely sneh poškrvnený ľudskou krvou. I naprieč tuberkulóze absolvoval dvojmesačnú cestu a mal možnosť sa opäť vidieť so svojím otcom, no už bez milovanej mamičky. Neskôr pán Radil vyštudoval lekársku fakultu a ako neurofyziológ skúma mozog. Holokaust zo svojho života nevytesnil, ba práve naopak. Prednáša o ňom ostatným, aby sa naň nezabudlo a nič podobné sa už nezopakovalo. Aj keď...

 podcast

 príbeh

# Aktivita 1: Žijú medzi nami

## Cieľová skupina:

žiaci strednej školy

## Časová dotácia:

1 vyučovacia hodina + 270 minút

## Téma:

príbehy 20. storočia, národnostné menšiny, genocídy, spolunažívanie

## Cieľ:

Uvedomenie si zmeny vývoja zloženia spoločnosti. Rozvoj komunikačných zručností. Získanie vedomostí o kultúre iných národností.

## Pomôcky:

tabuľa, internet, nožnice, papiere, farbičky, tlačiareň, aula/prednášková miestnosť

## Postup:

### 1. časť: Kto všetko tvorí našu spoločnosť (45 minút)

- Každý žiak/žiačka aj s použitím farieb nakreslí a vystrihne jeden symbol, ktorý podľa neho charakterizuje jeho národnosť. Symboly žiaci prilepia na nástenku tak, aby symboly jednotlivých národností boli blízko pri sebe. Žiaci zhodnotia, nakoľko sú symboliky jednotlivých národností rozličné.
- Otázka: Ktoré národnosti žili pred II. svetovou vojnou v našom okolí a ktoré tu žijú teraz? Žiaci zistia odpoveď na otázku prostredníctvom internetu a porovnajú zloženie obyvateľstva z oboch období. Spoločne prezentujú výsledky. Následne budú rozdelení do 6 skupín a každá skupina dostane jednu z národností podľa uváženia učiteľa, pričom jednou z nich musia byť Židia. Žiaci vyrobia zástavy a zistia informácie o jedle, oblekaní, náboženských a kultúrnych zvyklostiach, ktoré o zadaných národnostiach nájdu, a svoju prácu pred ostatnými prezentujú.
- Po skončení prezentácií žiaci diskutujú, čo majú jednotlivé národnosti spoločné.

### 2. časť: Ako vníma spoločnosť spoločnosť? (180 minút)

- Žiaci sú rozdelení do dvojíc a robia prieskum na dané otázky:
  1. Akej ste národnosti?
  2. Existenciu akých komunit vnímate vo svojom okolí?
  3. Aký je váš názor na jednotlivé komunity?
  4. Vnímate nejaké nezhody alebo problémy medzi týmito komunitami?
- Je dôležité, aby boli žiaci v jeden čas rozdelení do všetkých častí mesta a aby každá dvojica mala dotazník vyplnený aspoň od tridsiatich respondentov.
- Žiaci spracujú výsledky dotazníkov.

### 3. časť: Konfrontácia (90 minút)

- Žiaci si pripravujú verejnú panelovú diskusiu na tému: Život jednotlivých národností v našom okolí. Pozvaní diskutujúci budú zástupcovia národností a samosprávy. Na začiatku žiaci predstavia výsledky prieskumu v meste a následne dvaja z nich ako moderátori vedú diskusiu, v ktorej sa dotknú štyroch okruhov: postavenie jednotlivých národností; vzájomná spolupráca; problémy a nezhody; vnímanie sa navzájom.

## Reflexia

- Žiaci vyjadrujú svoje postoje na tieto otázky: Ako vnímate ľudí z iného národnostného prostredia? Cítite v spoločnosti nápatie kvôli národnostným menšinám? Mali by ste problém, ak by bol váš sused inej národnosti, ako ste vy? Môže aj v tomto storočí dôjsť k nejakkej genocíde?

# Aktivita 2: Sila skupiny

## Cieľová skupina:

žiaci posledných dvoch ročníkov strednej školy

## Časová dotácia:

180 minút

## Téma:

príbehy 20. storočia, spolupráca, významné osoby v histórii ľudstva, spoločenské dianie

## Cieľ:

Naučiť žiakov spolupracovať na spoločnom ciele. Poukázať na silu pôsobenia jednotlivca a skupiny. Vzbudenie záujmu o veci verejné.

## Pomôcky:

tabuľa, nástenka, internet, papiere

## Postup:

### 1. časť: Sila osobnosti (45 minút)

- Otázka na zamyslenie pre žiakov: Ktoré osoby žijúce v 20. storočí zmenili dianie histórie a akým spôsobom? Odpovede zapisuje učiteľ na tabuľu, pričom nepíše nikoho duplicitne.
- Kto boli najbližší spolupracovníci daných osôb? K daným osobám pripíše učiteľ ich spolupracovníkov. Žiaci sú rozdelení do skupín podľa počtu osôb, ktoré sú na tabuľi. Maximálne však šiestich. Každá zo skupín bude predstavovať tím jednej z osôb. Každý z jej členov si vyberie jednu postavu, zistí si úlohu v tíme a ako vplývala na hlavnú osobu skupiny. Po naštudovaní sa jednotlivé tímy predstavia ostatným.

### 2. časť: Ja to dokážem!? (60 minút)

- Žiaci sa zamyslia nad otázkou: Čo by si chcel zmeniť v škole? Odpoveď napíšu na papieriky spolu so svojím menom a postupne po jednom ich napichujú na nástenku. Každý žiak pritom svoju odpoveď pred triedou zdôvodní. Ostatní žiaci reagujú na odpovede v prípade, že s nimi nesúhlasia.
- To isté sa odohrá pri ďalšej otázke: Čo by si chcel zmeniť v meste, kde je škola?
- Každý zo žiakov dostane úlohu presadiť v škole a v meste svoju zmenu.
- Po dvoch mesiacoch učiteľ pokračuje v aktivite: Ako sa vám podarilo dosiahnuť zmenu? Žiaci popisujú svoje výsledky, reakcie zo strany školy či inštitúcií v meste.

### 3. časť: My to dokážeme! (60 minút)

- Učiteľ nastoľuje otázku: Myslíte si, že ak by ste viacerí robili na jednom probléme, bola by väčšia šanca na zmenu? Dá žiakom hlasovať na papieriky, ktoré vhadia do klobúka, a vyhodnotí hlasovanie. Učiteľ opäť ukáže na nástenku, kde žiaci vyberú jeden z nápadov, ktoré by chceli zmeniť. Jeden v škole a jeden v meste. Dostanú úlohu spoločne bojovať za tento cieľ.
- Po dvoch mesiacoch opäť učiteľ pokračuje v aktivite otázkou: Ako sa vám podarilo dosiahnuť zmenu? Žiaci popisujú svoje výsledky, reakcie zo strany školy či inštitúcií v meste.

## Reflexia

- Žiaci diskutujú o otázkach: Myslíte si, že samotný jeden človek dokáže určovať sled dejín ľudstva? Cítili ste rozdiel v reakcii ostatných, keď ste sa snažili o zmenu sami a keď viacerí? Bolo ľahké nájsť spoločnú reč pri tvorbe stratégie „ako na to“ s ostatnými spolubojovníkmi?